

ضمیمه هفتگی روزنامه همشهری

صاحب امتیاز: مؤسسه همشهری
مدیر مسئول: محسن مهدیان
سر دبیر: دانیال معمار
معاون ضمائم: حامد فوقانی
دبیر ویژه: زکیه سعیدی
تحریریه: فرزین شیرزادی، سروش جنایی
سمیرا باباجانیپور، فریا روزبهانی، حسن حسن زاده
شهره کیانوش راد، حمید رضا رسولی و بهاره خسروی

واحد فنی:

مدیر فنی: حامد یزدانی، مدیر هنری: مهدی سلامی
طراح گرافیک و صفحه آرایی: سعید غفوری
عکس: رضا نوراله، محسن صادی، ویرایش عکس: کامیاب نویدی
صفحه خوانی و حرفه‌چینی: همکاران واحد فنی تحریریه

صندوق پستی: ۱۹۳۹۵۵۴۴۶
تلفن: ۲۳۰۲۳۴۶۴
نمابر: ۲۲۰۴۶۰۶۷
چاپ: همشهری
توزیع و اشتراک: موسسه نشر گستر امروز نوین
پذیرش آگهی: ۸۴۳۲۱۰۰۰

همشهری

گروه ضمائم همشهری ناشر نشریات:

دوچرخه، بچه‌ها، خانواده، پایداری، اقتصاد،
تندرستی، خردنامه، داستان، دانستنیها،
سرزمین من، ماه، معماری، ۲۴، شهر نگار،
سرخ و محله

نشانی: تهران، خیابان ولیعصر ۳، نرسیده به پارک وی،
کوچه شهید فریبتی، شماره ۱۴، روزنامه همشهری

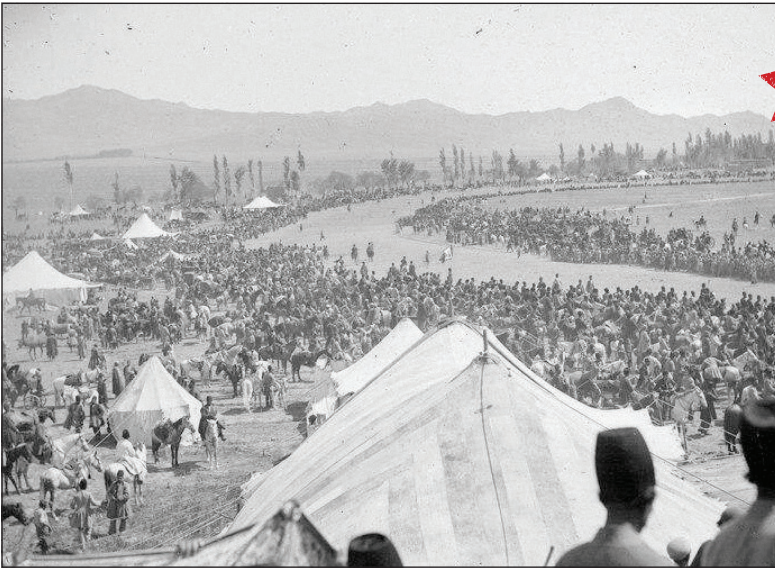
صفحات «روایت تهران» که پیش‌روی شماست، به انعکاس روایت‌های خواندنی تاریخ تهران قدیم‌وسرگذشت شخصیت‌ها و نامداران، خیابان‌ها و گزها، واقعه‌های تأثیرگذار و تاریخ شفاهی طهران تعلق دارد. با عکس‌های یادمانداز خاطرات تهران دیرپو و قصه‌ها و ماجراهای
پس پشت این عکس‌ها، شما هم می‌توانید در انتشار این صفحه که متعلق به خود شما و شهر شماست ما را همراهی کنید. «همشهری» بهترین عکس‌ها و قصه‌هایی را که برای ما ارسال می‌کنید با نام خودتان منتشر و شما «همشهریان هم‌راه» هدیه‌ای تقدیم می‌کند.
نشانی و شماره تماس ما: ۰۲۲-۲۲۲۵۵۰۴۶۴، mahaleh@hamshahri.org، ۲۲۰۲۳۴۵۵

بهترین قصه‌های تاریخی تهران
جایزه می‌گیرند

جایزه ۱۵۰ تومانی

بزرگ‌ترین مسابقات اسب‌دوانی تهران

آنتوان سواریوگین، عکاس معروف قاجار، تعدادی از ماندگارترین تصاویر ورزشی تهران قدیم را ثبت کرده است. بزرگ‌ترین مسابقات اسبدوانی ایران در نوروز و در محل باغ‌شاه برگزار می‌شد و همه اسبدوانانی که حرفی برای گفتن داشتند آن روز دورهم جمع می‌شدند. عبدالله مستوفی در کتاب «شرح زندگانی من» درباره مراسم اسبدوانی که از آن به‌عنوان مراسم جذاب دوران سلطنت ناصرالدین‌شاه یاد کرده می‌نویسد: «یکی از روزهای غیر جمعه مراسم اسبدوانی برگزار می‌شد. از اوایل اسفند، درباری‌ها و پاره‌ای از رجال اسب‌ها را سوغان (آماده کردن اسب برای مسابقه) می‌گذاشتند و اکثراً دیده می‌شد چایک‌سوارها اسب‌ها را گردش می‌دهند... مسابقات نهایی در نوروز برگزار می‌شد و همه درباریان و مردم برای تماشای آن می‌آمدند. قبل از مسابقه شاه اسبدوانی می‌کرد. ساعت سواری شاه را با شلیک توپ اعلام می‌کردند. شاه با قدرت به اسبدوانی می‌پرداخت و پس از کمی استراحت نظاره‌گر سایر اسبدوانان می‌شد. نظام‌الملک وزیر لشکر اسامی را با رنگ اسب‌ها و اسم چایک‌سوارها یکی یکی می‌خواند. چایک‌سوارها با اسب‌های خود، سان داده از جلوشاه می‌گذشتند و بعد مسابقه را شروع می‌کردند. کیسه پول جایزه در هر مسابقه مرتب چیده می‌شد که هر اسبی جلو می‌آمد چایک‌سوار پیاده شده کیسه جایزه را به سر گرفته تعظیمی می‌کرد. بزرگ‌ترین جایزه که جایزه اول نام داشت یکصد و پنجاه تومان بود.

پهلوانی و بخور و بخواب قبل از مسابقه

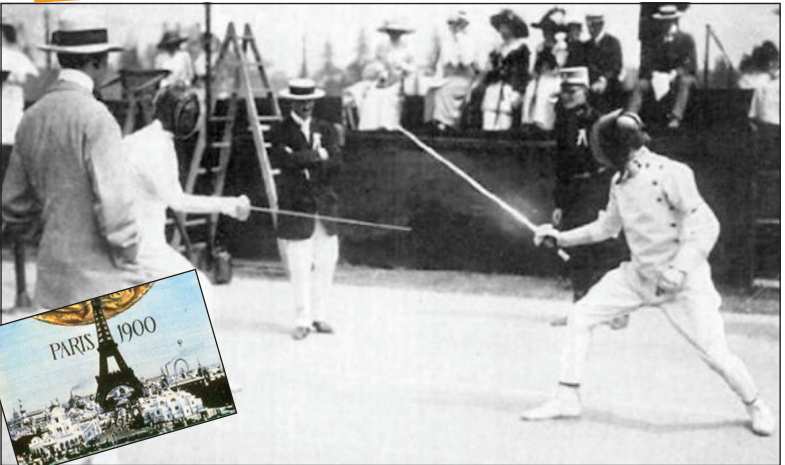
گاسپار دروویل، افسر فرانسوی، در سفرنامه خود می‌نویسد: «عادت ورزشکاران در ایران با یونانی‌ها و رومی‌ها فرق می‌کند. یونانی‌ها و رومی‌ها برای آمادگی و پرورش نیروی خود دائماً به تمرین‌های سخت می‌پرداختند در صورتی‌که ایرانی‌ها به‌عکس، از آنچه باعث خستگی آنها بشود پرهیز می‌کنند. قبل از هر نمایش برای آمادگی بیشتر مدت ۸ روز در رختخواب می‌مانند بدون آنکه کوچک‌ترین حرکتی کنند.» دکتر فوریه، پزشک فرانسوی دربار ناصرالدین‌شاه، نیز می‌نویسد: «شاه از ورزش پهلوانی لذت می‌برد. او خودش بازویند پهلوانی را به پهلوان برنده در مسابقه می‌داد و در تمام مدت سر پا می‌ایستاد و در پایان نمایش ۲ مشت اشرقی برایشان در نظر می‌گرفت. او حتی مؤسسه پهلوانی تأسیس کرد تا از اردوی شاه مواظبت کنند.»

خرسواری؛ ورزش لوطی‌های پولدار!

رژه خرسوارها یا به قولی، مسابقات خرسواری از خیابان عین‌الدوله آغاز می‌شد و جماعت زیادی از روستاها و محله‌های تهران به پایتخت می‌کشاند. مردم ساعت‌ها محو تماشای خرسواری می‌شدند و خیلی‌ها هم فرصت را مغتنم می‌شمردند و خرایشان را برای فروش آذین می‌بستند و آماده می‌کردند. مسیر خیابان عین‌الدوله به سمت امیریه مسیری خوش آب‌وهوا با درختان و جوی‌های پرآب بود در نتیجه تماشای مسابقات خرسواری یک تفریح آخر هفته جذاب برای تهرانی‌ها محسوب می‌شد. این مسابقه از جمله تفریحات جالب ترورتمندان محسوب می‌شد و تزئین خر‌ها، جذابیت خاصی به همراه داشت. از جمله خرسواران معروف آن روزگار لوطی‌هایی همچون اکبر خرسوار، داش‌غلام قداده، پدله‌خان ایلیچی، لوطی ابراهیم سنگلجی بودند و به تربیت خر برای شرکت در این رقابت‌ها مشهور بودند.

المپیک و ماجرای پرنس ایرانی

اگرچه نخستین «حضور رسمی» کاروان ایران در بازی‌های المپیک در مسابقات ۱۹۴۸ لندن بود، ولی ایرانیان قبل از آن هم مهمان این رویداد مهم ورزشی بودند. در دومین دوره مسابقات المپیک نوین نماینده‌ای از ایران به این مسابقات راه یافت. آن زمان مظفرالدین‌شاه فرزند «میرزا ملک‌خان ناظم‌الدوله» با نام «فریدون میرزا ملکم» را برای حضور در المپیک ۱۹۰۰ معرفی کرد. فریدون‌خان که دانشجویی ایرانی بود به‌عنوان نخستین المپیک «پرشیا» (اصطلاحی که اروپاییان درباره ایران به کار می‌بردند) انتخاب شد. شاه نیز لقب افتخاری «پرنس» را به او داد. «ولیم مالون»، رئیس جامعه بین‌المللی تاریخ‌نگاران المپیک، نام تنها نماینده ایران در المپیک ۱۹۰۰ پاریس را با لقب «پرنس» آورده است. او در مسابقات شمشیرزنی شرکت کرده بود.

شیرجه‌های آقا پشتکی

تهرانی‌ها چندین مایل به آبتنی در ملاعام نبودند. به‌خصوص خانواده‌های مذهبی فرزندانشان را از آبتنی در استخرهای باغ و حتی چال حمام‌ها منع می‌کردند. آنها باور داشتند که مرد باید حجب و حیا داشته باشد و شنا کردن در جمع کار پسندیده‌ای نیست. باین‌حال در روایت‌ها از مردی یاد می‌شود که در میان اهالی به دینداری و ایمان شهره بود. او برخلاف باور عموم تن به آب زدن را نیک می‌دانست و به قول معروف شناگری توانمندی بود. حتی همه را به این ورزش ترغیب می‌کرد. همین باعث شده بود تا بین مردم به «آقا پشتکی» معروف شود. از آن پس تهرانی‌ها از شناگرانی که خوب شیرجه می‌زدند و توانایی بالایی در شنا داشتند با اصطلاح پشتکی نام می‌بردند.